
INHOUDSOPGAVE

---

sSquare in het kort	02
Opleiden tot wendbare professionals Interview Victor Bos	04
Ontwerpend ontwikkelproces	08
Ontwerpend ontwikkelen aan het onderwijs Interview Jetske van Oosten	15
Effectmeting sSquare	19
Colofon	23

SQUARE IN HET KORT

Met sSquare ontwikkelt het Practoraat Creatief Vakmanschap een professionele leer- en werkomgeving voor New Creatives. Via sSquare houden zij zichzelf continue up-to-date binnen de snel veranderende creatieve praktijk, waarin nieuwe manieren van werken, netwerken, professionaliseren en ondernemen centraal staan. sSquare zal een plek zijn waar New Creatives door 'peers' en experts uit diverse vakgebieden worden uitgerust met actuele kennis van het creatieve werkveld. Kwaliteit, leren door te doen en peer-learning staan hierin centraal. Bovendien vormt sSquare een netwerk waarbinnen opdrachtgevers worden gekoppeld aan een geselecteerde pool van nieuw creatief talent.

New Creatives zijn autonoom, *eager to learn*, staan voor kwaliteit, werken vanzelfsprekend samen met professionals uit andere disciplines en zijn maatschappijkritisch. Zij zijn de voorlopers van de netwerkeconomie.

ONTWIKKELPROCES

Sinds januari 2017 werkt een groep van twintig professionals aan de ontwikkeling van sSquare. Deze groep bestaat uit onderwijsprofessionals, alumni vanuit creatieve mbo-opleidingen, ontwerpers geselecteerd door het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en business strategen. Zij werken gezamenlijk aan het ontwerpen van de fysieke plek, de community, de lesmodules en de communicatiestrategie. Deze unieke samenstelling maakt het mogelijk om binnen sSquare te ontwerpen en te prototypen, maar vooral ook alle ontwikkelde inzichten direct te maken, testen en gezamenlijk projecten en opdrachten realiseren.

De eerste 'early bird' members zullen sSquare gedurende een jaar uittesten en doorontwikkelen, waarna de community van Square evenals het aanbod van de diverse services in kwaliteit en kwantiteit kan groeien.

NEW CREATIVE: RICK IMAMBAKS

Communicatieontwerper
www.cargocollective/rickdonovan

**SQUARE
FASCINEERT ME,
IEDEREEN HEEFT
WAT TE BIEDEN,
IEDEREEN LEERT
VOORTDUREND
VAN ELKAAR, EN
DAT TERWIJL JE
SERIEUS AAN HET
WERK BENT.**

Yahaira Gezius

NEW CREATIVE: YAHAIRA GEZIUS

Allround creator
LinkedIn: Yahaira Gezius

PARTNERS EN FINANCIERING

Het budget voor dit ontwerp onderzoekstraject komt voort uit een collectieve aanvraag bij de mbo-agenda van Amsterdam. Het Practoraat Creatief Vakmanschap heeft de aanvraag namens drie Amsterdamse creatieve mbo-instellingen, MBO College Zuid, Mediacollege Amsterdam en het Hout- en Meubileringscollege ingediend. Het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie financiert daarnaast de inzet van zes designers vanuit verschillende ontwerpdisciplines.

Interview Viktor Bos

Hoe kunnen we creatieve vakmensen opleiden voor de snel veranderende arbeidsmarkt? sQuare is door de Amsterdam Economic Board geselecteerd voor de Human Capital Agenda als een van de voorbeeldprojecten op het gebied van onderwijsvernieuwing en een 'Leven Lang Leren' voor vakmensen. Programmamanager Viktor Bos legt uit waarom.

04

OPLEIDEN TOT WENDBARE PROFESSIONALS

De arbeidsmarkt is volop in beweging, vaste banen verdwijnen en maken plaats voor meer flexibele vormen van werk. Viktor Bos houdt zich vanuit de Amsterdam Economic Board bezig met deze toekomstige arbeidsmarkt. Hoe zien organisaties er over tien jaar uit? Hoe kunnen we werknemers en werkgevers klaarstomen voor de netwerkeconomie? Hoe kunnen creatieve opleidingen bovendien jong talent beter faciliteren om zich voor te bereiden op deze veranderende tijden?

Het zijn vragen waar de Economic Board zich voortdurend over buigt. “De generatie die nu de arbeidsmarkt op komt, wil niet voor langere tijd in een positie of functie vast zitten. Men wil juist veel ervaring bij meerdere opdrachtgevers opdoen. Er is een groeiend aantal mensen dat om de drie tot vijf jaar van werk verandert,” aldus Bos.

Deze flexibilisering vraagt veel van bedrijven. Bos: “Bedrijven kunnen mensen niet meer langdurig aan zich binden maar moeten steeds vaker met een flexibele groep professionals werken. Dat heeft impact op manieren van werken en leren. Het aantal bedrijven waar elke dag met dezelfde mensen wordt gewerkt en waar bijscholing centraal georganiseerd is, wordt steeds sparsamer.”

Deze ontwikkeling biedt tegelijkertijd veel kansen. “Door met een schil van flexibele krachten te werken kunnen bedrijven wendbaarder inspelen op veranderingen in de maatschappij. Die adaptieve houding is cruciaal om te overleven in een markt waar voortdurend nieuwe spelers om de hoek komen kijken.”

Ook het onderwijs moet inspelen op deze omwentelingen in de arbeidsmarkt. “Als je mensen goed en flexibel wil opleiden is er nieuwe expertise nodig; wat betekent professionaliteit en betrokkenheid in een flexibele arbeidsmarkt? Hoe kun je goed samenwerken met een wisselende groep professionals? Werken betekent bovendien niet dat je niet meer leert. Het blijft natuurlijk een beetje raar dat als je als vakman een mbo-diploma hebt en gedurende je werk veel hebt bijgeleerd, je dat niet als bijscholing kunt aantonen op je CV. We moeten nieuwe manieren verzinnen waarop we de expertise en skills kunnen aantonen. Ik voer veel gesprekken met bedrijven, vooral in de technologische hoek, en merk dat er daar weinig gewerkt wordt met mbo-gediplomeerden. De meeste vacatures worden ingevuld met professionals op hbo- of wo-niveau. Dat is vreemd, want mbo'ers zijn bedreven in hun vakmanschap, maar volgens het werkveld worden ze tijdens de opleiding nog niet voldoende voorbereid op een ondernemende, flexibele werkcontext. Daar is dus werk aan de winkel.”

De hiervoor vereiste onderwijsinnovatie kun je volgens Bos op verschillende manieren realiseren. “De eerste manier is door een nieuw systeem naast het bestaande op te zetten. Het voordeel is dat je dan snel kunt innoveren, maar het implementeren van deze inzichten in het bestaande systeem is vaak lastig. Een andere optie is om binnen het bestaande systeem te innoveren. Het aanlooptraject is dan vaak wat moeizamer, maar de uitkomsten zijn doorgaans veel steviger ingebed in de organisatie en daarmee ook duurzamer.”

05

De Economic Board gelooft sterk in de tweede manier en kijkt met veel belangstelling naar New Creative Starters en sSquare, twee innovatieve projecten die door het Practoraat Creatief Vakmanschap in samenwerking met verschillende partners van buiten het onderwijs worden ontwikkeld. "Deze onderwijsinnovatietrajecten zijn wat ons betreft 'schoolvoorbeelden' voor andere opleidingen binnen het ROC en de Hogeschool van Amsterdam. sSquare richt zich nadrukkelijk op het herpositioneren en verder ontwikkelen van creatieve ondernemende makers op de arbeidsmarkt. Het New Creative Starters programma focust op interdisciplinair werken en op ondernemerschapsontwikkeling van creatieve mbo'ers tijdens en na hun afstuderen. Ik vind het indrukwekkend om te zien dat er in één jaar tijd al tweehonderdzeventig creatieve starters vanuit de drie verschillende Amsterdamse scholen gebruik maken van dit programma."

Het Practoraat Creatief Vakmanschap bestaat nu twee jaar en is onlangs met nog twee jaar verlengd. Bos: "Ik hoop ook dat er de komende jaren meer practoraten met een vergelijkbare aanpak worden opgezet bij andere opleidingen in Amsterdam. Ik denk dat het vooral belangrijk is dat deze zich niet gaan richten op de doorstroom naar hbo, maar op betere professionalisering van vakmensen om hen zodoende wendbaarder te maken voor het toekomstige werkveld." De Economic Board ziet het als haar taak om samen met partners vanuit zowel bedrijven, overheid als onderwijs initiatieven als sSquare te verduurzamen. "sSquare zal zich de komende jaren moeten richten op een stevig Leven Lang Leren programma en natuurlijk ook op een goede business case. Ik ben ervan overtuigd dat sSquare straks een centrale positie in Amsterdam, en hopelijk ook daarbuiten, gaat krijgen."

IK WEET WAT IK KAN, WAAROP IK KAN STUREN EN IK WEET DAT EEN HOOP VAN WAT JE WILT BEREIKEN IN HET LEVEN VALT OF STAAT MET DE INTENTIE; DE DRIVE OM TE WILLEN LEREN. IK DENK DAT ER MISSCHIEN WEL MEER MENSEN SQUARE-MINDED DAN SCHOOL-MINDED ZIJN.

Angelo Bromet

DOOR DAT IK BETROKKEN BEN BIJ NCS & SQUARE EN LES GEEF OP HET ROC, ZIE IK EEN MOOIE LIJN WAARVAN IK ZELF EERST STUDENT WAS EN NU ALS ALS 'YOUNG PROFESSIONAL' DE VOLGENDE GENERATIE KAN HELPEN. DIT VOELT ERG GOED. *Vincent-Paolo Corputty*

NEW CREATIVE:
VINCENT-PAOLO CORPUTTY

Music & sound design
www.vincent-paolo.net

ONTWERPEND ONTWIKKELPROCES

Vanaf september 2016 werkt een divers team van New Creatives (alumni), onderwijsontwikkelaars, designers, business strategen en onderzoekers samen aan de ontwikkeling van sQuare. Voor initiatiefnemer Marieke Gervers en projectleider Vera de Jong was het vanaf de start van het traject duidelijk dat een intensieve samenwerking met de toekomstige gebruikers van sQuare en professionals vanuit verschillende perspectieven noodzakelijk is om een werkelijk vernieuwende en toekomstbestendige leer- en werkomgeving te realiseren. Maar hoe werk je eigenlijk samen met zo'n grote en diverse groep mensen? Hoe zorg je dat de ideeën die ontwikkeld worden ook echt aansluiten bij de actualiteit en de behoeften van de gebruikers? Hoe zorg je er bovendien voor dat alle ontwikkelde plannen ook daadwerkelijk gerealiseerd worden?

08

Er werd gekozen om het ontwikkelproces aan te pakken op basis van de Design Thinking methodiek. Dit is een groeiende discipline waarbij het ontwerpend denken en maken ingezet wordt voor het ontwikkelen en realiseren van duurzame innovatie. Design Thinking kent een holistische benadering waarbij inzichten uit de sociale wetenschappen (sociologie, psychologie), business (marketing, consumentengedrag, verdienmodellen) en creativiteit (verbeeldingskracht, denken door samen te maken) gecombineerd worden.

Design Thinking kent een heldere -algemeen toe te passen- structuur maar biedt vooral ook ruimte om tijdens het proces bij te sturen en waar nodig ook andere methoden in te zetten. Die wendbaarheid is in een ambitieus traject als sQuare cruciaal. Daarnaast werd gekozen voor 'agile' projectmanagement. Kort gezegd komt het erop neer dat de ontwikkelgroep van twintig professionals gezamenlijk een 'tribe' vormt en dat er op deelgebieden verschillende subgroepjes, 'squads', zijn gevormd. Squads bestaan uit mensen met verschillende perspectieven en expertises en hebben 'leads' die onderling afstemmen.

FASE 1

VOORTRAJECT: EMPATHY & DEFINE
PERIODE: SEPTEMBER T/M DECEMBER

De eerste fase van het ontwikkeltraject stond in het teken van het vaststellen van de vraag; wat is de ambitie van het project? Hoe ziet creatief vakmanschap er in de toekomst uit en welke thema's spelen er op het gebied van de professionalisering van startende creatieve vakmensen? Waar liggen kansen en knelpunten?

Op basis van twee participatieve visiesessies met alumni en onderwijsprofessionals vanuit de drie betrokken onderwijsinstellingen werd ter voorbereiding op het gezamenlijke ontwikkeltraject een startvisie en een briefing geschreven. Deze vormde de start van de kick off meeting in januari 2017. Binnen ontwerpend onderzoek zijn ervaringen, wensen, ambities en knelpunten van de 'doelgroep' cruciaal. Tijdens de eerste zes weken werd het vraagstuk vanuit vier verschillende perspectieven verkend:

1. Creative community
2. Learning / onderwijs
3. Bedrijven / opdrachtgevers
4. Sociaal-maatschappelijke vraagstukken

PERSONA'S

Naar aanleiding van intensieve gesprekken met potentiële gebruikers van sQuare werden zogeheten *valuemaps & persona's* gemaakt. Een persona is een vereenvoudigde weergave van de doelgroep waarbij opmerkelijke karakteristieken helder worden weergegeven. Niet alleen de feitelijke informatie over de doelgroep wordt gedocumenteerd, maar de persona's geven ook een goed beeld over de emotionele en persoonlijke drijfveren. Om die te kunnen achterhalen wordt er in het onderzoek gekozen voor empathisch gerichte gesprekken waarbij de onderzoeker tracht zich zo goed mogelijk te verplaatsen in de doelgroep en zijn wensen in kaart te brengen via quotes, anekdotes of afbeeldingen.

PERSOONLIJKE ONTWERPVRAGEN

Tegelijk met dit proces werd aan alle deelnemers in de 'tribe' gevraagd om een persoonlijke ontwikkelvraag te definiëren die

09

de eigen wensen en ambities voor sSquare weergeeft. Juist die persoonlijke ambitie vormde voor velen de aanleiding om deel te nemen. Daarnaast bracht iedereen zijn kwaliteiten en skills in kaart. Deze persoonlijke aanpak resulteerde in een open en veilige setting waarin de diverse deelnemers elkaars ambities, kwaliteiten en ontwikkelpunten leerden kennen en inzetten.

Op basis van de benoemde ontwikkelvragen en expertises kozen de twintig ontwikkelaars ieder voor één (en soms twee) specifieke deelgroepen, 'squads'. Waar de eerste zes weken van het programma gericht waren op het gezamenlijk verkennen van de mogelijkheden en potentie van sSquare door middel van plenaire presentaties en ontwerpessies, werd het ontwerptraject nu toegespitst; iedere community koos voor een eigen passende methodiek en verzamelde daartoe de benodigde data door middel van interviews of onderzoek.

Voor het inhoudelijk uitwisselen van informatie werd daarnaast intensief gebruik gemaakt van een speciaal daartoe ingerichte facebook groep: 'sSquare-workspace'. In deze online project-omgeving kon iedereen bestanden, informele updates en achtergrondinformatie met elkaar delen, zowel binnen de gehele 'tribe' als binnen de specifieke 'squads'.

De in de groep aanwezige communicatieprofessionals werkten parallel aan dit proces, naar aanleiding van de ontwikkelde persona's en value maps, een eerste communicatie strategie uit; de projectnaam sSquare en persona 'Greg' werden geboren en uitgewerkt tot een aantrekkelijk filmpje en website.

IK BEN ALTIJD JALOERS GEWEEST OP DE MENSEN DIE MBO HEBBEN GEDAAN. ZIJ ZIJN IN MIJN OGEN VEEL VERDER ONTWIKKELD WAAR HET GAAT OM PROFESSIONELE SKILLS DAN IK WAS OP DE KUNSTACADEMIE. *Caspar Kienjet*

FASE 2

CO CREATE & DESIGN

PERIODE: JANUARI T/M MAART

In de tweede fase van het traject gingen de diverse deelgroepen aan de slag met het uitwerken van de eerste ideeën tot een ontwerp/prototype. Er werd hier heel nadrukkelijk gekozen voor het gezamenlijk creëren (co-create) in de diverse subgroepen. Deze subgroepen werden in maart aangescherpt en van specifieke namen voorzien. Door goed gebruik te maken van elkaars kennis, expertise en kunde konden de inzichten snel vertaald worden naar een helder, goed vormgegeven concept. In deze periode werden met regelmaat 'tribe- presentaties' en 'feedbacksessies' georganiseerd om op de hoogte te blijven van elkaars voortgang en kritische feedback te verzamelen om weer door te kunnen ontwikkelen. Daarbij werd het in deze periode duidelijk dat de ontwikkelgroep sSquare niet alleen ontwerpt, maar zichzelf ook al identificeert met sSquare. De ontwikkelgroep is zelf een professionele lerende en makende community.

OPBRENGSTEN IN DEZE FASE:

COMMUNITY: Uitwerking van kernwaarden en principes van de sSquare community; intake en customer journey van sSquare members. Dit viel samen met vormgeven van digitale en fysieke omgeving.

FYSIEKE OMGEVING: Uit de eerste onderzoeksfase was duidelijk gebleken dat de doelgroep behoefte heeft aan een fysieke plek waar genetwerkt, gemaakt, geleerd en gepresenteerd kan worden. Daarmee ontwikkelde de groep niet alleen een fysiek programma van eisen, met een daarbij horende identiteit en uitstraling maar ook een voorstel voor een te ontwikkelen inhoudelijk programma (lezingen) een eigen community programma in de vorm van een radiostation evenals een voorstel voor tentoonstellingsruimte (en curatorial visie) en diverse horeca invullingen.

DIGITALE OMGEVING: Uit het onderzoek blijkt dat een digitale omgeving onmisbaar is voor sSquare. De digitale omgeving richt zich in de ontwikkeling op twee onderdelen: 1) het in kaart brengen van de kwaliteiten en expertises van sSquare communityleden

(intake, profiel ontwikkeling, plaatsen van profiel in community). 2) het ontwikkelen van een slim systeem waarmee community leden hun ontwikkeling kunnen vastleggen. Hierbij wordt verder onderzoek gedaan naar het vormgeven van een passend credit/badge systeem en een review systeem.

ACADEMY: Uit het vooronderzoek was gebleken dat er bij (startende) creatieve professionals bovenal behoefte is aan de ontwikkeling van ondernemersvaardigheden en persoonlijk leiderschap. Daarnaast werd het duidelijk dat peerlearning centraal moet staan en het leeraanbod op een modulaire en flexibele manier ontworpen moet worden. De groep ontwikkelde de leermodule design thinking, creatief ondernemerschap en het incubator programma 'Sqat' gericht op persoonlijk leiderschap en portfolio creatie. Deze modules worden uiteindelijk ontwikkeld op niveau 5.

CREATING TOMORROW: Uit fase 1 bleek dat de creatieve professionals maatschappijkritisch zijn en hun skills graag inzetten voor maatschappelijke doelen. Hoe kan de creativiteit van sSquare creatives strategisch worden ingezet voor actuele uitdagingen? Onder de titel 'Creating Tomorrow' ontwikkelde deze groep een strategie voor het samenwerken met publieke partners.

12 AGENCY: Deze groep legde de focus op het ontwikkelen van een strategie voor het koppelen van creatief talent aan mogelijke opdrachtgevers evenals het binnenhalen van opdrachtgevers uit de private sector. Hoe kan er binnen sSquare een 'Agency' worden ingericht die bemiddelt tussen vraag en aanbod van creatieve professionals en hoe kunnen er bij sSquare creatieve opdrachten worden neergelegd. Een belangrijk onderdeel hiervan is de intake, selectie en matching van geschikte professionals en opdrachtgevers.

ROAD MAPPING & FUTURING MET STAKEHOLDERS

Uiteraard is het cruciaal om alle relevante stakeholders te betrekken in zowel de ideefase als de ontwikkelfase. De tweede fase van dit traject bestond behalve uit het verder ontwikkelen/ontwerpen door de diverse 'subgroepen' ook uit verschillende afstemmingsmomenten/afspraken met stakeholders, waaronder de drie genoemde ROC opleidingen, Stimuleringsfonds, Gemeente Amsterdam en de Economic Board.

Daarnaast vond een bijeenkomst plaats met critical friends. Dit zijn professionals uit de creatieve industrie die vanwege hun specifieke expertise op gebied van het creatieve werkveld, onderwijs,

NEW CREATIVE: FLOOR VAN HULSEN

Art consultancy / Creatief programmeur
LinkedIn: Floor van Hulsen

NEW CREATIVE: ORLANDO GOMES

Artist development / creative consult /
concept development
www.creativestate.nl

creatieve broedplaatsen of innovatie strategieën en daaraan gekoppelde business modellen reactie konden geven op de ontwikkelde plannen. Ook hiervoor werden nadrukkelijk design methodes ingezet waaronder *Road Mapping & Futuring*.

- Road Mapping is een methode om de gezamenlijke waarden, visies in kaart te brengen. We startten de strategie sessies met een verkenning van de diverse wensen omtrent het ontwikkelen van sSquare en de belangen van alle stakeholders bij de ontwikkeling.
- Futuring is een methode om systematisch na te denken over toekomstige ontwikkelingen. Welke maatschappelijke tendensen zijn belangrijk in de verdere ontwikkelingen van de regio. Waar ontstaan kansen en mogelijkheden? Waar voorzien we mogelijk problemen. En belangrijk...hoe kunnen we hierop anticiperen in de te ontwikkelen aanpak?

Alle input vanuit de gesprekken met stakeholders en de critical friends bijeenkomst werd door het ontwikkelteam verwerkt. Zo werd het ontwerpproces steeds bijgestuurd op basis van nieuwe inzichten.

FASE 3

UITVOERING TRAJECT: DESIGN & DELIVER

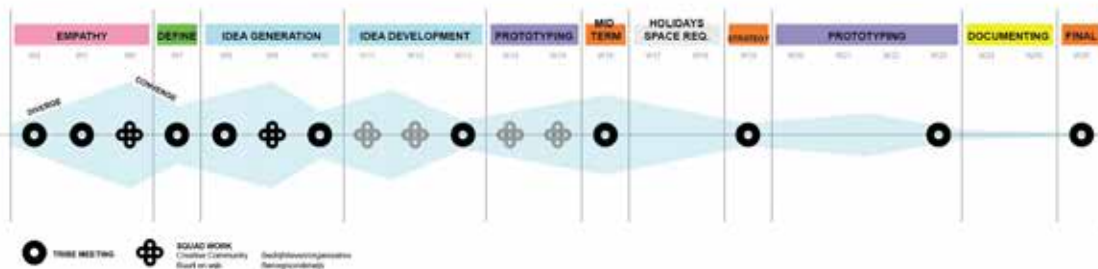
PERIODE: APRIL T/M JUNI

ROAST & SYNERGIE

In de laatste fase van het traject is het cruciaal om de uitgekristalliseerde ideeën te toetsen aan de realiteit. De ontwikkelde prototypes werden in deze fase getoetst doormiddel van zogeheten kritische 'Roast' feedbacksessies.

Tegelijkertijd werkte een 'strategy team' wekelijks aan het samenbrengen van de verschillende ontwikkelde onderdelen in een passend organisatie en business model. Marieke Gervers en Vera de Jong gaven in deze fase regelmatig een aangescherpte 'strategy-update' presentatie aan de gehele tribe. Op basis van deze update ontwikkelden de subteams de onderdelen verder.

Inmiddels tekenen de eerste contouren van de inhoud, omgeving, organisatiestructuur en business model zich helder af en is een groot deel van de benodigde financiering rond. Ondertussen ontwikkelt sSquare zich in een rap tempo verder, vooral door steeds weer op aangescherpte onderdelen en vragen te onderzoeken, ontwerpen, ideeën te ontwikkelen, te prototypen, te testen en weer bij te stellen. Eind juni wordt deze ontwikkelfase afgesloten en worden de uitkomsten met een kleinere kerngroep verder doorontwikkeld en gerealiseerd. Daarbij hebben alle teamleden kenbaar gemaakt dat zij op een of andere manier betrokken willen blijven bij sSquare.

Grafische weergave van het ontwikkelproces

foto: Maarten van Haaff

Interview met Jetske van Oosten

“Onderwijsvernieuwing is gebaat bij de open, reflectieve en verbeeldende kracht van ontwerpers.” Jetske van Oosten, projectleider van het programma Onderwijsomgeving van het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie zet ontwerpers in als aanjagers voor onderwijsvernieuwing. Afgelopen jaar startte daartoe een samenwerking tussen het Practoraat Creatief Vakmanschap en het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie.

ONTWERPEND ONTWIKKELEN AAN HET ONDERWIJS

Het programma Onderwijsomgeving van het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie ambieert de kwaliteit van leeromgevingen door de inzet van ontwerpers te verbeteren.

Van Oosten: “Het onderwijsveld is sterk in beweging. We zien veel interessante ontwikkelingen op het gebied van leren. Het is echter niet eenvoudig om binnen het onderwijs ruimte te maken voor experimenten en om nieuwe plannen ten uitvoer te brengen. Er zijn

ALS SQUARE ER WAS GEWEEST IN MIJN TIJD HAD IK HET HBO NIET EENS GEDAAN.

Floor van Hulsen

Van januari tot en met juni 2017 kwam de complete ontwikkelgroep van 20 professionals wekelijks bij elkaar om vorm te geven aan een innovatieve werk-maak en doorleerplek voor creatieve starters, getiteld sSquare. Voor dit traject werd heel nadrukkelijk gekozen voor een ontwerpende aanpak; waarbij de verschillende onderdelen, zoals de community, de fysieke en online omgeving, en de leermodules, gelijktijdig in parallelle subteams werden ontwikkeld en geprototyped. Daarbij stond de persoonlijke motivatie van ieder lid van de ontwikkelgroep gedurende het hele proces centraal. Van Oosten: “We hebben de geselecteerde ontwerpers in dit traject specifiek gevraagd naar hun motivatie. We denken dat een persoonlijke fascinatie helpt bij het komen tot echt werkende vernieuwing”.

Het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie ondersteunt ontwerpend onderzoek in een breed scala aan sectoren. Van Oosten: “Wat ik heel belangrijk vind voor het onderwijsveld is dat ontwerpend onderzoek openheid creëert; anders dan bij academisch onderzoek weet je in een ontwerptraject soms niet precies wat je onderzoekt; er is ruimte om je te laten verrassen door wat zich gedurende het ontwerpproces aandient. Dat betekent ook dat je geen strakke regie hebt over het eindresultaat. Dat vraagt veel flexibiliteit van de projectleider, de opdrachtgever en van het verwachtingsmanagement van de partners. Het Practoraat Creatief Vakmanschap bood hiervoor het juiste platform.”

Het was voor Van Oosten geen grote verrassing dat er gedurende het traject verduidelijking is gekomen over de vraagstelling en de wijze waarop we tot geschikte antwoorden kunnen komen. “We

veel regels in het onderwijs. Om tot echt werkende vernieuwingen te komen werken onderwijsinstellingen steeds vaker samen met creatieve mensen, omdat zij getraind zijn om anders te denken en die specifieke kwaliteiten bezitten die nodig zijn in situaties waarbij je aan het begin nog niet precies weet hoe het er aan het eind uit gaat zien.”

In November 2016 riep het Stimuleringsfonds, samen met het Practoraat Creatief Vakmanschap, ontwerpers op om deel te nemen aan een ontwerpend onderzoekstraject via een open oproep Ruimte voor Creatief Vakmanschap. Het project had als ambitie een vernieuwende maak- en leeromgeving te creëren voor (startende) creatieve vakmensen die zijn afgestudeerd aan een creatieve mbo-opleiding en die zich verder willen ontwikkelen in hun makerschap via een andere route dan het hbo. De adviescommissie selecteerde zes ontwerpers die – ondersteund door het Stimuleringsfonds – samen met onderwijsprofessionals en alumni van ROCvA College Zuid, het Hout- en Meubileringscollege en het Mediacollege Amsterdam gedurende een half jaar aan deze plek konden ontwikkelen.

startten met de uitdaging hoe we de leerlijn van beginnende vakmensen op een passende manier kunnen verlengen. Tijdens het onderzoeksproces werd steeds duidelijker dat de alumni zelf en de praktijk van hun werkveld als uitgangspunt genomen dienden te worden voor de ontwikkeling van die leerlijn en dus ook van sQuare.”

De contouren van sQuare tekenen zich inmiddels af; de volgende uitdaging is om dit innovatieve plan te laten landen op een fysieke locatie, concreet toe te werken naar modulair en praktijkgericht Leven Lang Leeraanbod en om de community verder uit te bouwen. Daarmee is het ontwikkelproces nog niet klaar. De omgeving en inhoud dienen continue aangepast te worden aan de veranderende beroepspraktijk waarbij onderzoek naar de toekomst van werk een belangrijke rol speelt. Het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie wil daar graag over mee blijven denken. Van Oosten: “Het Stimuleringsfonds onderkent het belang van het inzetten van de denkkracht van ontwerpers voor de ontwikkeling van nieuwe leerlijnen. Ontwerpers zijn als geen ander in staat om nieuwe leerconcepten te concretiseren. Door het maken van prototypes worden ideeën tastbaar en kunnen oplossingen in de praktijk getest worden. Bovendien kunnen ontwerpers de diverse expertises die nodig zijn voor dit traject verbinden. We willen daar graag een stimulans voor zijn.”

18

Kijk voor meer door het fonds ondersteunde projecten waarin ontwerpers werken aan onderwijsvernieuwing op: www.stimuleringsfonds.nl/onderwijs

NEW CREATIVE: ARDJOEN MAHANGOE
Mode ontwerper / kunstenaar
www.arjungoods.com

EFFECTMETING SQUARE MEI 2017

---

sQuare heeft de ambitie om een community te vormen waarbinnen New Creatives zichzelf zowel op persoonlijk als professioneel vlak continue verder ontwikkelen. Wat is daarvoor nodig?

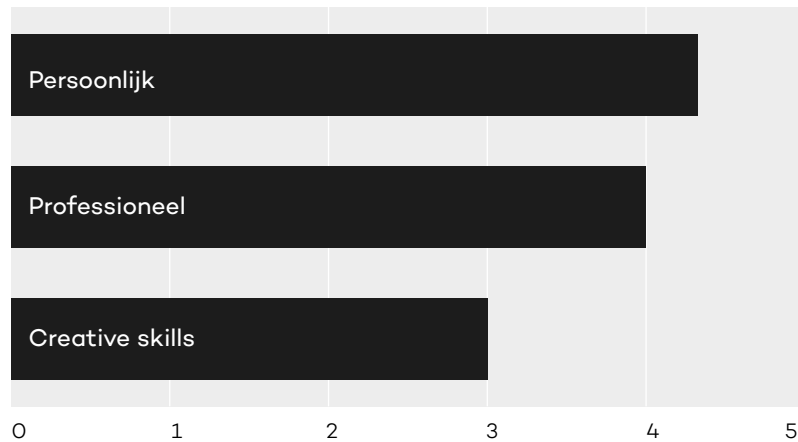
Tijdens het ontwikkelproces in de periode januari tot en met mei 2017, heeft het ontwerpteam zich gerealiseerd dat zij sQuare niet alleen ontwikkelen, maar dat ze zelf al deel uitmaken van sQuare. De ontwikkelgroep kan beschouwd worden als de eerste lichter van de sQuare community. Om te onderzoeken of deze community op koers ligt wat betreft het stimuleren van professionele en persoonlijke ontwikkeling is een korte vragenlijst afgenomen onder de 21 community leden. Deze groep bestaat uit New Creatives, onderwijsontwikkelaars, designers en onderwijsexperts. Hieronder worden de belangrijkste bevindingen weergegeven.

19

DE SAMENSTELLING VAN DE GROEP HEEFT (NU AL) VEEL BIJGEDRAGEN AAN MIJN PERSOONLIJKE EN CREATIEVE ONTWIKKELING WAARDOOR IK VEEL ONDERNEMENDER BEN GEWORDEN. DOORDAT JE MET LIKE-MINDED MENSEN BENT MAAR IEDEREEN CREATIEF IS OP ZIJN/HAAR EIGEN MANIER WORD JE VEEL ZELFVERZEKERDER OVER JE EIGEN CREATIVITEIT.

IN HOEVERRE HEEFT SQUARE BIJGEDRAGEN AAN JE PERSOONLIJKE, PROFESSIONELE OF CREATIEVE ONTWIKKELING?

In figuur 1 is te zien dat sSquare in een relatief korte periode (een half jaar) aanzienlijk heeft bijgedragen aan de persoonlijke ontwikkeling van de community leden. Ook heeft sSquare een rol gespeeld in de professionele ontwikkeling en in kleinere mate een rol gespeeld bij de creatieve ontwikkeling.

FIGUUR 1

0 = helemaal niet bijgedragen

5 = zeer veel bijgedragen

DOOR MIJN WERK VOOR SQUARE, KWAMEN ANDERE EXPERTS BINNEN SQUARE NAAR ME TOE VOOR SOORTGELIJKE OPDRACHTEN. QUA PROFESSIONELE PROFILERING HEB IK VEEL GELEERD HOE JE JE PRODUCT HET BEST KAN PRESENTEREN.

IN HOEVERRE DRAAGT SQUARE BIJ AAN JE ECONOMISCHE POSITIE?

In figuur 2 is te zien dat sSquare positief heeft bijgedragen aan het versterken van de economische positie van de community-leden, evenals aan de professionele profilering richting reeds bestaande en nieuwe klanten.

FIGUUR 2

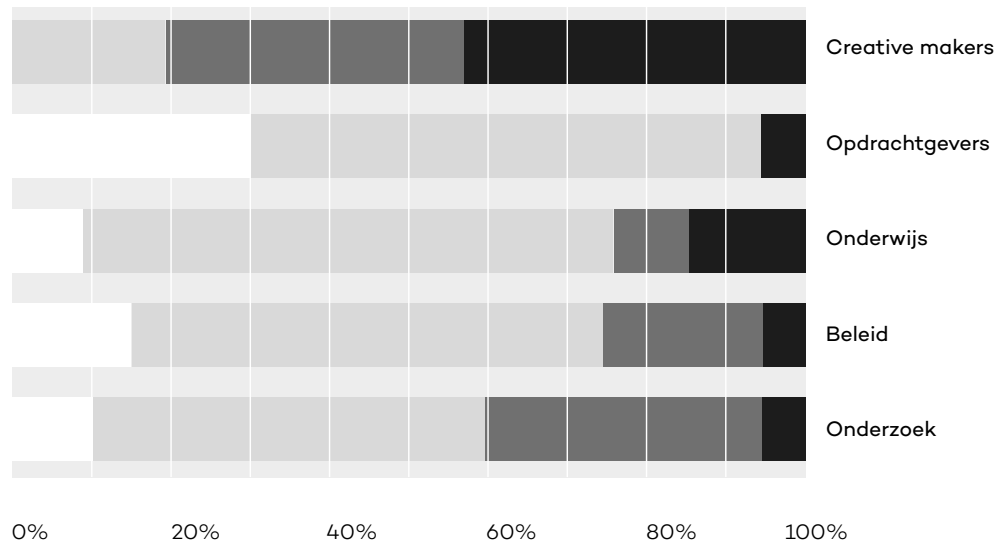
0 = helemaal niet bijgedragen

5 = zeer veel bijgedragen

VIA SQUARE HEB IK AL DIVERSE BETAALDE OPDRACHTEN MOGEN ONTVANGEN. QUA PROFILERING IS HET FIJN OM EEN ORGANISATIE ACHTER JE TE HEBBEN STAAN, JE BENT GELOOFWAARDIGER ALS BEGINNENDE CREATIEVE PROFESSIONAL.

IN HOEVERRE HEEFT SQUARE BIJGEDRAGEN AAN HET VERGROTEN VAN JE NETWERK?

Netwerken is een belangrijke activiteit van ondernemende creatives. Het netwerk van sSquare biedt toegang tot andere creatieve professionals en opdrachtgevers. Als we naar figuur 3 kijken kunnen we zien dat de community leden gedurende de ontwikkelfase hun professionele netwerk aanzienlijk hebben uitgebreid. Ook hebben enkele leden (potentiele) opdrachtgevers leren kennen via sSquare.

FIGUUR 3

- geen nieuwe contacten
- aantal nieuwe contacten
- veel nieuwe contacten (5-10)
- Heel veel nieuwe contacten
- no label

DE VISIE VAN SQUARE INSPIREERT MIJ OM VEEL MINDER VANUIT HET IDEE 'WERK' TE DENKEN EN VEEL MEER VANUIT WAT MIJ INTRINSIEK MOTIVEERT.

COLOFON

Een uitgave van ROC van Amsterdam MBO College Zuid rondom Practoraat Creatief Vakmanschap,

EDITOR: Marieke Gervers, Practor Creatief Vakmanschap

EDITORIAL TEAM: Daniëlle Arets, Capada Vera de Jong, Urban Connectors

GRAFISCH ONTWERP Karin ter Laak, Ruud Winder

IDENTITY SQUARE: Rick Imambaks, Ruud Winder

FOTOGRAFIE: Jurriën Wouterse

DRUKKER: Koopmans' drukkerij bv

PARTNERS PRACTORAAT CREATIEF VAKMANSCHAP & SQUARE:

ROC van Amsterdam College Zuid, Mediacollege Amsterdam, Hout- en Meubileringscollege, Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, Gemeente Amsterdam, Economic Board Amsterdam

SQUARE ONTWIKKEL TEAM:

Daniëlle Arets, Eric Aldewereld, Angelo Bromet, Pam Roos ten Barge, Vincent-Paolo Corputti, Rick Imambaks, Yahaira Gezius, Orlando Gomes, Thiemo Heilbron, Floor van Hulslen, Caspar Kienjet, Paulien Klap, Hannah van Lutternvelt, Ardjoen Mahangoe, Thomas Nijhuis, Sharifa Sugiarto, Joanna Pisarczyk, Elsbeth

Ronner, Emile Stevens, Ruud Winder, Aoife Wullur, Macha van Zijverden

PROJECTLEIDING: Marieke Gervers

PROCESS FACILITATOR & PROJECTMANAGEMENT: Vera de Jong

SQUARE CRITICAL FRIENDS:

Johan van Aalst (Tolhuistuin), Angelique van Beckhoven (PACT), Maarten Greve (Young Creators), Merijn Groenhart (IAAY), Emma van der Hilst (BSSA, B Amsterdam), Judith Hoekstra (Makerversity), Rutger van Leeuwen (Lewis+Humphreys), Nathan Lewis (Lewis+Humphreys), Marta Marszal (Remember to Play), Alexander van der Meer (Volkshotel), Linda Mertens (The Next Web), Romel Noordenbos (Makerversity), Jetske van Oosten (Stimuleringsfonds Creatieve Industrie), Femke Rotteveel (FOTODOK), Merel Schenk (House of Logistics), Joska Spruyt (Kaos pilots), Richie Frie Trustfull (PACT).

IMAGES: Britt Noppen, Vincent van den Brink, Ruud Balk

PUBLISHER:

ROC van Amsterdam

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without the prior written permission from the authors and the publisher.

© 2017 Marieke Gervers en auteurs

ISBN: 978-94-91400-21-6

[practoraat creatief vakmanschap](#)

Gemeente Amsterdam

stimuleringsfonds creatieve industrie

ware®

